

FAKTABLAD OM SVENSKA KYRKANS EKONOMI

Uppdaterat: 2021-06-21

Årets resultat för Svenska kyrkan 2020

Årets resultat för Svenska kyrkan 2020 uppgick till 2,4 miljarder kronor, vilket är 0,5 miljarder kronor lägre än föregående år. Trots stor turbulens på finansmarknaderna under inledningen av 2020 blev avkastningen från kapitalförvaltningen positiv och i linje med budget, men ändå 1,2 miljarder kronor lägre än 2019. Samtidigt ökade överskottet hos församlingarna under 2020 med 0,8 miljarder kronor jämfört med 2019, trots att intäkten från kyrkoavgiften minskade. Coronapandemin har föranlett betydligt lägre verksamhetskostnader hos församlingarna då verksamhet har fått ställas in eller ställas om till digitala alternativ. Omställd verksamhet har drivit ned kostnaderna, där exempelvis kostnaderna för den grundläggande uppgiften minskade med 10 procent under 2020.

Svenska kyrkans organisation

Svenska kyrkans juridiska form är *registrerat trossamfund*. Det finns tre nivåer i Svenska kyrkan: församlingar, stift och nationell nivå. Varje enhet är självständig och ansvarar själv för sin ekonomi och verksamhet. Det finns inga ägarrelationer mellan nivåerna. Svenska kyrkan som helhet kan därför inte ses som en koncern och det finns ingen koncernredovisning för Svenska kyrkan.

Medlemmar och kyrkoavgifter

Svenska kyrkan hade 5 723 060 medlemmar i utgången av 2020, vilket motsvarade 55,3 procent av befolkningen. Utträdena år 2020 motsvarade 0,97 procent av medlemmarna, vilket innebar att utträdestalet minskade något jämfört med 2019. Mer information om medlemsutvecklingen finns på hemsidan: www.svenskakyrkan.se/statistik

Församlingen/pastoratet och stiftet beslutar om lokal och regional kyrkoavgift, medan staten (Kammarkollegiet) beslutar om enhetlig begravningsavgift på alla orter där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. För 2020 var den riksgenomsnittliga kyrkoavgiftssatsen 103 öre (dvs. 1,03 procent av kommunalt beskattningsbar inkomst varav fyra öre är regional kyrkoavgift till stiftet). Den enhetliga begravningsavgiftssatsen uppgick till 25 öre. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten på alla orter i landet utom i Stockholms och Tranås kommuner. Begravningsavgift betalas av alla som har kommunalt beskattningsbar förvärvsinkomst, medan kyrkoavgift endast betalas av Svenska kyrkans medlemmar.

Församlingar och pastorat

2020 fanns det 1 329 församlingar. Många av dessa (971) samarbetar i pastorat, där pastoratet är den ekonomiska enheten med det övergripande ekonomiska ansvaret. 2020 fanns det också 612 ekonomiska enheter, d.v.s. pastorat plus församlingar med egen ekonomi. De ekonomiska enheterna är av mycket varierande storlek. Störst är Malmö pastorat med 122 967 medlemmar och minst är Fardhems pastorat på Gotland med 581 medlemmar. Medianstorleken per ekonomisk enhet är 6 100 medlemmar (uppgifterna om antal medlemmar avser 31 december 2020).

Församlingarnas intäkter¹ år 2020 uppgick till 21,5 miljarder kronor, där kyrkoavgiftens andel av summan var 65 procent och begravningsavgiftens andel 24 procent.

Driftskostnaderna (inklusive interna poster) uppgick 2020 till 20,9 miljarder kronor och fördelar sig enligt följande:

Verksamhetsgren	Miljarder kronor		
	2020	2019	Förändr
Grundläggande uppgiften	6,6	7,4	-10%
Övrig kyrklig verksamhet	1,6	1,8	-11%
Styrning och ledning	0,8	0,8	-7%
Stödjande verksamhet	6,4	6,6	-4%
S:a kyrklig verksamhet	15,4	16,6	-7%
Begravningsverksamhet	5,6	5,4	3%
Summa kostnader	20,9	22,0	-5%

Stödjande verksamhet har till uppgift att bistå församlingarnas arbete inom den grundläggande uppgiften (fira gudstjänst, undervisning, diakoni och mission). Större delen av församlingarnas kostnader i stödjande verksamhet avser fastigheter och lokaler. Kostnaderna sjönk inom den kyrkliga verksamheten under 2020 och då särskilt inom sammankomsttåta verksamheter som undervisning och kulturaktiviteter.

De totala tillgångarnas redovisade värde uppgick till 42,5 miljarder kronor, varav 46 procent består av fasta anläggningstillgångar som byggnader och mark. Utöver dessa utgörs 25 procent av finansiella anläggningstillgångar, 22 procent av kassa och bank och resterande 7 procent av övriga omsättningstillgångar.

Stift

Svenska kyrkan är regionalt indelad i tretton stift. I ledningen för varje stift finns en biskop och en stiftsstyrelse. Stiftets uppgift är att främja och ha tillsyn över församlinglivet.

Stiftens totala intäkter år 2020 var 1,4 miljarder kronor. Större delen av dessa intäkter kommer från kyrkoavgiften och som bidrag från nationell nivå via utjämningsystemet. Det redovisade värdet på stiftens totala tillgångar var 1,9 miljarder kronor vid utgången av 2020.

Nationell nivå

Svenska kyrkan på nationell nivå har ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter som information, utbildning, ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission (Act Svenska kyrkan), Svenska kyrkan i utlandet m.m. På den nationella nivån förvaltas även ett för hela kyrkan gemensamt kapital, vilket byggts upp under en lång rad år. Det inomkyrkliga utjämningsystemet och vissa kyrkogemensamma funktioner som IT-system och stöd inom fastighetsförvaltning hanteras också på den nationella nivån.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och sammanträder årligen. Kyrkomötet väljer kyrkostyrelsen i vilken ärkebiskopen är ordförande.

¹ Avgifter och bidrag inom ramen för Svenska kyrkans utjämningsystem nettoredovisas för församlingar, stift och nationell nivå. För hela Svenska kyrkan totalt sett är utjämningsnettot noll. I det nya utjämningsystemet är inte glesbygdsbidrag och diakonibidrag självfinansierande utan finansieras delvis av nationell nivå. Stiftsbidrag och kyrkounderhållsbidrag finansieras av prästlönetillgångarna och av nationell nivå.

Totala intäkter för den nationella nivån 2020 uppgick till 2,1 miljarder kronor, varav 980 miljoner kronor var avgift för gemensam verksamhet², 234 miljoner kronor var utdelning från prästlönetillgångar, och 403 miljoner kronor var resultat från kapitalförvaltningen. Nationell nivå har även andra intäkter som insamlade medel och erhållna bidrag framför allt till internationell diakoni och mission (Act Svenska kyrkan) och kyrkoantikvarisk ersättning som är statligt bidrag för underhåll av våra kyrkor. Övriga intäkter avser bland annat fakturering för drift av gemensam IT-plattform och gemensamma administrativa system.

Balansräkningen hade vid utgången av 2020 en omslutning om 17,6 miljarder kronor, varav 10,1 miljarder bestod av en långfristig värdepappersportfölj. Skulderna uppgick till 7,4 miljarder och bestod nästan i sin helhet av likvida medel som de kyrkliga enheterna låter stå inne på kyrkkontot, Svenska kyrkans gemensamma bankkonto.

Värdepappersportföljen förvaltas av externa förvaltare i enlighet med riktlinjer för hållbarhet så som de uttrycks i Svenska kyrkans finanspolicy.

För detaljer hänvisas till den nationella nivåns årsredovisning som kan hämtas i pdf-format från hemsidan. Därifrån kan även finanspolicyen laddas hem: <http://www.svenskakyrkan.se/ekonomi>

Svenska kyrkans ekonomi 2020

Total resultaträkning

Intäkter, kostnader och årets resultat 2020 summerat för samtliga församlingar, stift samt den nationella nivån (mdkr):

<i>Intäkter</i>	2020	2019	
Kyrkoavgift	14,7	14,9	
Begravningsavgift	5,2	5,0	
Utdelning från prästlönetillgångar	0,5	0,5	1
Erhållna bidrag och gåvor	1,8	1,7	2
Nettoomsättning	1,5	1,7	3
Övriga verksamhetsintäkter	0,4	0,4	
Avkastning kapitalförvaltning	<u>0,4</u>	<u>1,6</u>	4
Summa intäkter	24,3	25,8	
 <i>Kostnader</i>			
Lämnade bidrag	-0,4	-0,4	
Övriga externa kostnader	-7,7	-8,2	
Personalkostnader	-13,0	-13,6	5
Av- och nedskrivningar	<u>-1,3</u>	<u>-1,3</u>	
Summa kostnader	-22,4	-23,5	
Finansiella poster m.m.	<u>0,5</u>	<u>0,6</u>	4
Årets resultat	2,4	2,9	6

Förklaringar:

² Församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av kyrkoavgiftsunderlaget.

- 1) Prästlönetillgångarna, som till största delen består av jord och skog, ägs inte av Svenska kyrkan, men kyrkan förvaltar tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen. Hälften tillfaller församlingarna och hälften utjämningsystemet. Här redovisas totalsumman.
- 2) Här ingår bland annat den kyrkoantikvariska ersättning som Svenska kyrkan får från staten för antikvariska merkostnader i samband med vård och underhåll av kyrkobyggnader.
- 3) Gravskötselintäkter och intäkter från uthyrning av lokaler utgör några större poster bland församlingarnas sålda tjänster.
- 4) Avkastning kapitalförvaltning avser den kapitalförvaltning som bedrivs på nationell nivå. Församlingarnas och stiftens intäkter från finansiella investeringar redovisas under Finansiella poster.
- 5) Antalet anställda omräknat till helårsanställda är 22 530 (2020).
- 6) Svenska kyrkan bedriver inte verksamhet i vinstsyfte. Årets resultat ger därför i sig inget svar på om verksamhetsmålen uppnåtts.

Kyrkan är för sin finansiering till största delen, cirka 81 procent, beroende av intäkterna från kyrko- och begravningsavgift. Ingen generell statlig finansiering utgår utöver den kyrkoantikvariska ersättningen, som 2020 uppgick till 460 miljoner kronor vilket är samma årliga belopp sedan 2009.

Ekonomisk ställning

Balansräkningen nedan visar redovisade värden på tillgångar och skulder för församlingar, stift och nationell nivå per 31 december 2020.

<i>Tillgångar, mdkr</i>	2020	2019	
Byggnader, mark, inventarier	19,0	18,4	1
Finansiella anläggningstillgångar	21,3	20,0	2
Övriga tillgångar	14,6	13,6	3
Summa	55,0	52,1	

<i>Eget kapital och skulder, mdkr</i>			
Eget kapital	45,6	43,2	4
Avsättningar	0,1	0,1	
Långfristiga skulder	3,6	3,6	
Kortfristiga skulder	5,6	5,2	
Summa	55,0	52,1	

Förklaringar:

- 1) Församlingarna äger totalt cirka 16 900 byggnader och cirka 3 300 av dessa består av kyrkor och kapell. Andra vanligt förekommande byggnadstyper är exempelvis församlings- och förrådsbyggnader. En stor del av det redovisade värde som anges här avspeglar således inte ett realiserbart värde.
- 2) Finansiella anläggningstillgångar utgörs bl. a. av räntebärande värdepapper och aktier. Marknadsvärdet på de långfristiga värdepappersinnehaven var 11,7 miljarder kronor hos församlingarna, 1,0 miljarder kronor hos stiftens och 9,9 miljarder kronor på nationell nivå. På den nationella nivån förvaltas kapitalet av externa förvaltare som har riktlinjer för etik och hållbarhet att följa.
- 3) Övriga tillgångar består av kundfordringar, kortfristiga placeringar, kassa och bank m.m.
- 4) Eget kapital är värdet på nettoförmögenheten, tillgångar minus skulder, och som sådan beroende av värderingen av fastigheterna. Eftersom en viss del av fastigheterna består av kyrkobyggnader, som har ett svårbedömt redovisat värde, råder också viss osäkerhet beträffande värdet på det egna kapitalet.

Under 2020 ökade således storleken på Svenska kyrkans totala balansräkning med 2,9 miljarder kronor. Ökningen kan till största delen härledas till det positiva resultatet på 2,4 miljarder kronor, där delar av överskottet placerats i finansiella anläggningstillgångar samt ökat på kassa och bank. På skuldsidan har de kortfristiga skulderna ökat, vilket bland annat beror på att den kortfristiga skulden till begravningsverksamheten ökade under 2020.

Svenska kyrkan äger ungefär 3 300 kyrkor och kapell vilket i snitt motsvarar 1 700 medlemmar per kyrka. I landsbygdsförsamlingar är som regel antalet medlemmar per kyrka dock betydligt lägre och i exempelvis Fardhems pastorat i Visby stift är antalet endast 120 medlemmar per kyrka.

Ekonomi uppdelad mellan de tre nivåerna

Tabellen nedan visar hur 2020 års intäkter, kostnader och resultat för Svenska kyrkan fördelar sig mellan församlingar, stift och nationell nivå. I tabellen syns även förändringar jämfört med 2019 års värden.

<i>(Mdkr)</i>				
Intäkter	2020	2019	Förändr	1
Församlingar	21,5	21,7	-0,2	
Stift	1,4	1,5	-0,1	
Nationell nivå	2,1	3,3	-1,2	
Internt	<u>-0,7</u>	<u>-0,7</u>	<u>0,0</u>	2
Summa	24,3	25,8	-1,5	
Kostnader				
Församlingar	-19,9	-20,9	-1,0	
Stift	-1,4	-1,5	-0,1	
Nationell nivå	-1,9	-1,8	+0,1	
Internt	<u>0,7</u>	<u>0,7</u>	<u>0,0</u>	2
Summa	-22,4	-23,4	-1,0	
Finansiellt o övrigt				
Församlingar	0,4	0,5	-0,1	
Stift	0,0	0,1	-0,1	
Nationell nivå	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	
Summa	0,5	0,6	-0,1	
Årets resultat				
Församlingar	2,0	1,3	+0,8	
Stift	0,1	0,1	0,0	
Nationell nivå	<u>0,2</u>	<u>1,5</u>	<u>-1,3</u>	
Summa	2,4	2,9	-0,5	
Totala tillgångar	55,0	52,1	+2,9	
Eget kapital	45,6	43,2	+2,4	

Förklaringar:

- 1) Förändring som får positiv resultatpåverkan anges med plustecken, medan förändring som får negativ resultatpåverkan anges med minustecken.
- 2) För att kunna summera de tre nivåernas intäkter och kostnader till totalsummor behöver i vissa fall eliminering göras av interna mellanhavanden, t.ex. vidareförmedling av bidrag som Svenska kyrkan fått av staten.

Årets resultat för Svenska kyrkan 2020 uppgick till 2,4 miljarder kronor, vilket är 0,5 miljarder kronor lägre än föregående år. Trots stor turbulens på finansmarknaderna under inledningen av 2020 blev avkastningen från kapitalförvaltningen positiv och i linje med budget, men ändå 1,2 miljarder kronor lägre än 2019. Samtidigt ökade överskottet hos församlingarna under 2020 med 0,8 miljarder kronor jämfört med 2019, trots att intäkten från kyrkoavgiften minskade. Coronapandemin har föranlett betydligt lägre verksamhetskostnader hos församlingarna då verksamhet har fått ställas in eller ställas om till digitala alternativ. Omställd verksamhet har drivit ned kostnaderna, där exempelvis kostnaderna för den grundläggande uppgiften minskade med 10 procent under 2020

Ekonomiska förutsättningar sedan år 2000

Svenska kyrkans intäkter har, med undantag för 2011 och 2020, stigit varje år under 2000-talet trots minskat antal medlemmar. Genom att utträdena ofta är i yrkesverksam ålder innebär en procent i utträden att kyrkoavgiften minskar med mer än en procent. Men genom ökande förvärvsinkomster har samtidigt kvarvarande medlemmars kommunalt beskattningsbara inkomster stigit. Avgiftsunderlaget för kyrkan har därmed stigit. Detta i kombination med att kyrkoavgiftssatserna samtidigt har höjts i viss mån, har resulterat i att intäkterna ändå ökat trots minskande medlemsantal. På kort sikt har sysselsättningsutvecklingen större betydelse än förändringen i antalet medlemmar, vilket avspeglas i hur kyrkoavgiften förändrats under 2000-talet. Genom att den kyrkoavgift som medlemmen faktiskt betalar ett visst år redovisas till kyrkan först efter två år, påverkas församlingens intäkter av förändring i sysselsättningen med två års fördröjning. In- och utflyttning har ofta stor betydelse för en församlings ekonomi. Landsbygdsförsamlingarna har på grund av befolkningsomflyttningar under en längre tid levt med minskande medlemssiffror. I dagsläget tappar Svenska kyrkan som helhet medlemmar främst på grund av utträden, även om den ökning i utträdestalen som skett åren 2016 till 2018 mattats av under de två senaste åren.

Verksamhetsintäkternas utveckling sedan millennieskiftet:

(Mdkr)	2000	2010	2015	2020
Kyrkoavgift	8,7	12,8	13,3	14,7
Begravningsavgift	2,4	3,7	4,2	5,2
Kapitalförvaltning	0,1	0,4	0,3	0,4
Övriga intäkter	<u>2,2</u>	<u>3,4</u>	<u>4,2</u>	<u>4,1</u>
Summa intäkter	13,4	20,3	22,0	24,4

Kyrko- och begravningsavgiftssatsernas utveckling:

(Procent)	2000	2010	2015	2020
Kyrkoavgift	0,95	0,99	1,00	1,03
Begravningsavgift	0,28	0,24	0,24	0,25

Sedan 2017 gäller enhetlig begravningsavgiftssats på alla orter i landet där Svenska kyrkan är begravningshuvudman. Det innebär att alla invånare med kommunalt beskattningsbar inkomst betalar begravningsavgift efter en och samma procentsats i nästan hela landet. Undantag är Stockholm och Tranås, där istället respektive kommun är begravningshuvudman.

Prästlönetillgångar

Prästlönetillgångarna består av donationer, ofta ända från medeltiden, som överlämnats till Svenska kyrkan för avlöning av församlingarnas präster. Funktionen att avlöna prästens lön har de inte längre utan avkastningen används till att stödja kyrkans arbete. Prästlönetillgångarna ägs inte av kyrkan, utan de är formellt sett en stiftelseliknande självägande förmögenhetsmassa. Genom lag har Svenska kyrkan uppgiften att förvalta tillgångarna och har rätt att ta del av avkastningen från dessa. Prästlönetillgångarna var skattebefriade fram till och med 2009. Från och med 2014 är inkomstskattskyldigheten till viss del begränsad i och med att realisationsvinster vid försäljning av fastigheter och avkastning från värdepappersplaceringar inte omfattas av skattskyldigheten.

Prästlönetillgångarna består av skog, jord och värdepapper. Värdet på tillgångarna var i december 2020:

(Mdkr)	Redovisat värde	Marknads- värde
Skog och jord inkl. byggnader	9,2	31,5
Värdepapper	3,2	3,6
Övriga tillgångar	1,3	1,3
Skulder	<u>-0,2</u>	<u>-0,2</u>
Nettoförmögenhet	13,5	36,2

Marknadsvärdet ovan vad gäller prästlönefastigheter (skog och jord) är ett uppskattat marknadsvärde som utgår från taxeringsvärdet, multiplicerat med faktorn 1,33. Enligt fastighetstaxeringslagen ska taxeringsvärdet på en fastighet bestämmas till 75 procent av bedömt marknadsvärde. Fastighetsinnehavet består av cirka 466 000 hektar skogsmark, 38 000 hektar åkermark, 8 000 hektar betesmark och 21 000 hektar övrig mark.

På basis av 2020 års resultat lämnar prästlönetillgångarna en utdelning om 526 miljoner kronor år 2020. Av detta får församlingarna häften, resterande del av utdelningen omfördelas inom ramen för det kyrkliga utjämningsystemet.

Information om Svenska kyrkans ekonomi, verksamhet och medlemsutveckling finns på följande sidor på webbplatsen:

www.svenskakyrkan.se/ekonomi
www.svenskakyrkan.se/kyrkoavgiften
www.svenskakyrkan.se/statistik

Ansvarig för faktabladet: Johan Glimsjö